

Για το διήγημα του Ονορέ Ντε Μπαλζάκ:

«Ο Ξακουστός Γκωντισάρ»

Σίμος Ανδρονίδης

www.sitarithra.gr

Ο Σίμος Ανδρονίδης είναι υποψήφιος διδάκτωρ
στο τμήμα Πολιτικών Επιστημών του ΑΠΘ

Αθήνα, 2020

‘Ο Ξακουστός Γκωντισάρ’

«Ο αιώνας μας θα αντικαταστήσει την κυριαρχία της απομονωμένης δύναμης, που βρίθει από πρωτότυπες δημιουργίες, με την ηγεμονία της ομοιόμορφης αλλά ισοπεδωτικής δύναμης, η οποία εξισώνει τα προϊόντα, παράγοντας τα μαζικά, και υπακούει σε μια μονοδιάστατη σκέψη, τελευταία έκφραση των κοινωνιών» (Ονορέ Ντε Μπαλζάκ, ‘Ο Ξακουστός Γκωντισάρ’).

Το διήγημα του Γάλλου συγγραφέα, με τον τίτλο 'Ο Ξακουστός Γκωντισάρ' γράφηκε το 1833, και αποτελεί 'προϊόν' ενός ιδιαίτερου συγγραφικού 'μόχθου,' καθώς ουσιαστικά, με τους ίδιους όρους της μυθοπλασίας, δημιουργήθηκε σε μία νύχτα, μετά από τις παρεμβάσεις που δέχθηκε η αρχική μορφή του κειμένου από τον τυπογράφο.¹

Οι Εκδόσεις Στιγμή προχώρησαν στη δημοσίευση του έργου το 2017, στην καλή και παράλληλα γλαφυρή μετάφραση (από την Γαλλική γλώσσα) του Αντώνη Καραβασίλη, που εν προκειμένω, συγκροτεί το μεταφραστικό του εγχείρημα πάνω στη βάση της 'σύλληψης' του πνεύματος του συγγραφέα. Ο ίδιος ο μεταφραστής σημειώνει πως «ο Ξακουστός Γκωντισάρ εντάσσεται στις Μελέτες Ηθών της Ανθρώπινης κωμωδίας, στην ενότητα Σκηνές της επαρχιακής ζωής».²

¹ Ο συγγραφέας δεν παραλείπει να θέξει το ζήτημα σε επιστολή του προς την Εβελίνα Χάσκα, γράφοντας: «Καταραμένη Γκωντισάρ! Ο τυπογράφος χρησιμοποιεί στοιχεία που συρρικνώνουν το κείμενο και χρειάστηκε, καλή μου, για να συμπληρώσω τον τόμο, να πλάσω αυτή την ιστορία μέσα σε μια νύχτα-ογδόντα σελίδες, παρακαλώ!». Ο συγγραφέας δεν διστάζει να αποδώσει στο ίδιο δημιούργημα του, τον χαρακτηριστικό «καταραμένη», επανεπινοώντας επιστολικά, τον τρόπο συγγραφής του διηγήματος που για τον ίδιο είναι απαιτητικός («ογδόντα σελίδες σε μια νύχτα»), αλλά και ενδεικτικός του επαγγελματισμού που τον διέκρινε και τον καθιστούσε επιτυχημένο συγγραφέα κατά παραγγελία. Ένα παρόμοιο δείγμα, σε διαφορετικά συμφραζόμενα και με διαφορετικούς όρους, θέτει ο ποιητής Γιάννης Ρίτσος, αναφερόμενος στη συγγραφή του 'Επιταφίου' στα 1936. Η θέαση της φωτογραφίας της μητέρας που στέκεται πάνω από τον νεκρό υιό της και θρηνεί, φωτογραφία που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα 'Ριζοσπάστης' για να αποδώσει την εξέγερση του Μαΐου του 1936 στη Θεσσαλονίκη και την κρατική βία που ακολούθησε, ωθεί τον ποιητή στο να 'συλλάβει' το συμβάν σφαιρικά, με επίκεντρο την μορφή της μητέρας που θρηνεί για τον υιό της και για μία εποχή. «Επί τρεις μέρες και τρεις νύχτες συνέχεια έγραφα, χωρίς φαΐ, χωρίς ύπνο. Κι όταν τελείωσαν και τα είκοσι ποιήματα λιποθύμησα». Ενώ ο Ονορέ Ντε Μπαλζάκ γράφει γρήγορα και κατ' επέκταση εντατικά, δημιουργώντας εκ νέου και 'ex nihilo,' ήτοι εκ του μηδενός τον 'Ξακουστό Γκωντισάρ' και τελειώνοντας τον σε μία νύχτα, δίχως όμως να δημιουργεί διεκπεραιωτικά (η γραφή ως 'μήτρα'), ο Γιάννης Ρίτσος χρειάζεται περισσότερο χρόνο ώστε να προσδώσει περιεχόμενο πρωταρχικά στη 'Μητέρα' που πενθεί διηγούμενη, διαθέτοντας το αρχικό ερέθισμα και δημιουργώντας 'πυρετικά,' εν-σώματα, διαφορικά υπό την έννοια του 'πράττω' και 'μορφοποιώ,' αφήνοντας να διαφανεί το αίσθημα της εξάντλησης, εκεί όπου το 'προϊόν' αυτής της εξάντλησης δεν απέχει από την αισθητική και τις πολιτικοϊδεολογικές και βιωματικές αφηγήσεις του ποιητή. Βλέπε σχετικά, Μπαλζάκ Ονορέ Ντε, 'Ο Ξακουστός Γκωντισάρ,' Μετάφραση-Σημειώσεις: Καραβασίλης Αντώνης, Εκδόσεις Στιγμή, Αθήνα, 2017. Και, Σγουράκης Γιώργος & Σγουράκη Ηρώ, 'Ρίτσος Γιάννης, 'Αυτοβιογραφία. Κινηματογραφική αυτοβιογραφία. Ντοκουμέντα της ζωής και του έργου του,' Αρχείο Κρήτης, Αθήνα, 2008, σελ. 49.

² Βλέπε σχετικά, Μπαλζάκ Ονορέ Ντε, 'Ο Ξακουστός Γκωντισάρ...ό.π.

Και ως προς αυτό, δύναται να αναφέρουμε πως, σημαντικό ρόλο της δράσης και δη της αφηγηματικής δράσης εξελίσσεται στην επαρχία και πιο συγκεκριμένα στο Βουβραί, στην επαρχία της Τουρ, εκεί όπου ο Γάλλος συγγραφέας τείνει σε μία αδρή περιγραφή του τόπου και των ανθρώπων του,³ προϊδεάζοντας, τρόπον τινά, τον αναγνώστη, για τις δυσκολίες που θα συναντήσει ο 'Γκωντισάρ' στις συζητήσεις του με τους Τουραινέζους. Και κύρια, με δύο κατοίκους της περιοχής: Τον εισοδηματία Βερνιέ και τον 'τρελό' Μαργαρίτη.⁴

Το διήγημα εκκινεί με μία περιγραφή ή αλλιώς, απόδοση των χαρακτηριστικών που διακρίνουν τον εμπορικό αντιπρόσωπο (ένας εξ αυτών είναι ο 'Γκωντισάρ'),⁵ με τον Μπαλζακικό λόγο να προσδιορίζει την ικανότητα έως επιδεξιότητα στη χρήση της γλώσσας, στους επι-γενόμενους όρους που δύναται να προσλάβει η άσκηση 'γοητείας' του εμπορικού αντιπροσώπου που θέτει ως μείζον στόχο να 'πείσει,' σκιαγραφώντας το περίγραμμα της γλώσσας που ανάγεται, Μπαλζακικώ τω τρόπω, στο ύψος της κοινωνικής σχέσης.

Εδώ ο Μπαλζάκ είναι ξεκάθαρος, όταν γράφει σχετικά με τα γλωσσικά μοτίβα στα οποία και 'ασκείται' ο εμπορικός αντιπρόσωπος: "Αυτός, ο κόσμος και η γλώσσα του." Μέσω της γλώσσας (η γλώσσα-γίνεσθαι) και με την γλώσσα, ο εμπορικός αντιπρόσωπος, ο ιδιαίτερος 'πωλητής,' κατασκευάζει και εντάσσεται στον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο, 'χτίζει' τις

³ Ο Μπαλζάκ δεν φείδεται χαρακτηρισμών όταν περιγράφει τους κατοίκους της επαρχίας της Τουραίνης, αντλώντας μοτίβα από το έργο του Ραμπελαί. «Οι σοφιστικοί, πολυμήχανοι, χλευαστικοί, σκωπτικοί χαρακτήρες που συναντάμε στις σελίδες του Ραμπελαί, εκφράζουν πιστά το εκλεπτυσμένο, καλλιεργημένο πνεύμα των κατοίκων της Τουραίνης,- και δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετικά σε έναν τόπο που φιλοξένησε, για μεγάλο χρονικό διάστημα, την Αυλή των βασιλιάδων της Γαλλίας» πνεύμα φλογερό, καλλιτεχνικό, ποιητικό, ηδυπαθές, με προδιαθέσεις οι οποίες αναιρούνται, ωστόσο, γρήγορα. Η απαλότητα της ατμόσφαιρας, το εύκρατο κλίμα, η ευκολία διαβίωσης και η αγαθότητα των ηθών καταπνίγουν γρήγορα τη συναίσθηση των τεχνών, διαβρώνουν και την πιο αδάμαστη θέληση». Ο Μπαλζάκ σημασιοδοτεί λογοτεχνικά μία χορεία ιδιοτήτων τις οποίες και έχουν οι κάτοικοι της Τουραίνης, ο Τουραινέζος ως υποκείμενο που δεν ανήκει παρά στον 'τόπο' του, ανα-συστήνοντας ουσιαστικά, την έννοια της 'εντοπιότητας.' Ο 'Ξακουστός Γκωντισάρ' λαμβάνει τους όρους μίας ηθογραφίας. Βλέπε σχετικά, Μπαλζάκ Ονορέ Ντε, 'Ο Ξακουστός Γκωντισάρ...ό.π., σελ. 44-45.

⁴ Στοιχεία της προσωπικής ζωής του Μαργαρίτη μας προσφέρει ο Μπαλζάκ, ενώ εξελίσσεται η συνάντηση του 'Γκωντισάρ' με τον Βερνιέ, αφήνονται εντέχνως ανοιχτό ένα παράθυρο ώστε να προβάλλει η μορφή που θα συνδράμει, ακόμη και άθελα του, στο να πέσει στην 'παγίδα' ο 'Γκωντισάρ,' 'παγίδα' που έχει στήσει και ο ίδιος στον εαυτό του, όντας δέσμιος των 'θριάμβων' του που έτρεφαν το φαντασιακό του κοινωνικά-επαγγελματικά, μη-εύθραυστου. Ίσως περισσότερο από τα άλλα πρόσωπα και ιδίως αυτό του κυρίου Βερνιέ, ο Μαργαρίτης είναι αυτός που αντιπροσωπεύει τις αντιφάσεις της ιστορικής εποχής όπου έχει γραφεί το βιβλίο, λίγα χρόνια μετά από το ξέσπασμα της Γαλλικής επανάστασης, αναγνωρίζοντας την εποχή του (την εποχή του Μπαλζάκ) σε εποχή όπου το ανατρεπτικό μετονομάζεται σε ιστορικό. Εντάσσονται τέτοια υποκείμενα στην εποχή τους, στο χρόνο της; Ο Μαργαρίτης, ο Ιταλικής καταγωγής 'τρελός' που θεωρεί πως η 'αλήθεια' απομακρύνεται από το είδος της 'αλήθειας' που του προσφέρουν, είναι Τουραινέζος, ήτοι Γάλλος της επαρχίας, παραμένοντας εμμενής στη δική του αφήγηση περί 'ζωής': Ο μόνος στόχος του, είναι να πουλήσει δύο βαρέλια κρασί. Και τον υποψήφιο αγοραστή θα τον συναντήσει στο πρόσωπο του 'Γκωντισάρ.'

⁵ Και σε αυτή την περίπτωση, η Μπαλζακική γραφή προσομοιάζει σε μία αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών και των ικανοτήτων του εμπορικού αντιπροσώπου, ορίζοντας ως σημαίνον, το ύψος της προσέγγισης, μαζί με την περιδιάβαση του από τόπο σε τόπο. Ο εμπορικός αντιπρόσωπος 'απε-δαφοποιείται' όσο χρειάζεται για να επιστρέψει στη δυναμική της γλώσσας που αρθρώνει, προφέροντας το 'πουλάω για εσάς.' Η καθαυτό κοινωνική διάσταση, στην οποία και θα αναφερθούμε παρακάτω, δίδεται μέσω της αναφοράς στο πρόσωπο του επίσης Τουραινέζου, Βερνιέ.

κοινωνικές του σχέσεις, επι-ζητώντας, πέραν της επαγγελματικής αναγνώρισης, να απαντήσει στο ερώτημα: 'Γιατί να προτιμήσει κάποιος εμένα;' Λόγω της ικανότητας στην πειθώ, ή ευρύτερα, λόγω της εμπρόθετης οριοθέτησης της γλώσσας της μέσω των παράλληλων και 'κατάλληλων' λέξεων δημιουργίας της γλώσσας, που κάνουν τον αντιπρόσωπο «αυτό που είναι»,⁶ για να παραπέμψουμε στον Pierre Bourdieu.

Γλωσσικά νοηματοδοτείται το ευρύτερο προφίλ του εμπορικού αντιπροσώπου,⁷ που περιδιαβαίνει την Γαλλική επαρχία,⁸ αναζητώντας πελάτες-συνδρομητές, 'θωπεύοντας' ενίοτε τον 'κόσμο' τους. Στο αρχικό μέρος του 'Ξακουστού Γκωντισάρ,' ο Ονορέ Ντε Μπαλζάκ, υιοθετεί μία προσέγγιση τέτοια, που συναρθρώνει την γλώσσα με την οντολογία, ή αλλιώς, διαφορετικά τιθέμενο, καθιστά την γλώσσα και τις αναπαραστάσεις της σε συστατικό κομμάτι της κοινωνικής οντολογίας που δεν είναι άλλη από την κοινωνική οντολογία του εμπορικού αντιπροσώπου.

⁶ Αναφέρεται στο: Ποταμιάνος Νίκος, 'Οι Νοικοκυραίοι. Μαγαζάτορες και βιοτέχνες στην Αθήνα 1880-1925,' Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο Κρήτης, 2016, σελ. 201. Την θέση αυτή αναπτύσσει εκτενέστερα ο Γάλλος κοινωνιολόγος στο άρθρο του, 'Μια τάξη αντικείμενο, 'Κείμενα Κοινωνιολογίας,' Αθήνα, 1994, σελ. 97-106.

⁷ Εάν ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, στο διήγημα το 'ο Αμερικάνος' («Χριστουγεννιάτικο διήγημα»), κάνει λόγο για το υπόδειγμα του γρήγορου και του εύκολου κέρδους, έτσι όπως προσωποποιείται στην υπόδειγμα του κυρ Δημήτρη του Μπέρδε, ιδιοκτήτη μικρού μαγαζιού (μικρο-μαγαζάτορας/μέλος της παραδοσιακής μικροαστικής τάξης), ο οποίος και στοχεύει στην εξοικονόμηση στο εύκολο κέρδος με δόλιο τρόπο, νοθεύοντας το αλκοόλ που προσφέρει στους πελάτες του καταστήματος του, τότε ο Μπαλζάκ δεν μένει αδιάφορος και ο ίδιος στην έννοια του γρήγορου κέρδους που λαμβάνει την μορφή της «προμήθειας». Η επίτευξη του 'γρήγορου' κέρδους δύναται να απαιτήσει όμως όλη την τέχνη και την ικανότητα του εμπορικού αντιπροσώπου που καλείται και να υπερκεράσει τον αντίπαλο του που τυγχάνει να είναι συνάδελφος του, και να πείσει τον πελάτη, για να κερδίσει το έπαθλο-φετίχ (διαδικασία της 'φετιχοποίησης') του και των εμπορικών αντιπροσώπων, ήτοι την «προμήθεια». Η διαφορά μεταξύ των λογοτεχνικών χαρακτήρων που διατηρούν εκφάνσεις ρεαλισμού, έγκειται στο ό,τι ο μεν κυρ Δημήτρης Μπέρδες θέτει ως στόχο το εύκολο κέρδος που το καρπώνεται, άμεσα, γρήγορα και πονηρά-δόλια, (εύκολο και γρήγορο κέρδος που προσεγγίζει την κερδοσκοπία), ενώ ο δε Μπαλζακικός εμπορικός αντιπρόσωπος για να προσπορίσει το γρήγορο κέρδος οφείλει (ταυτοτικά) να 'κοπιάσει,' καταθέτοντας το σπλοστάσιο των ιδεών του. Για να πείσει και για να κερδίσει. Το εύκολο δεν προκύπτει εδώ. Βλέπε σχετικά, Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, 'Ο Αμερικάνος (Χριστουγεννιάτικον διήγημα)', στο: Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, 'Διηγήματα των Χριστουγέννων,' Πρόλογος: Τριανταφυλλόπουλος Ν.Δ., Εικονογράφηση: Κόρδης Γιώργος, Εκδόσεις Αρμός, Αθήνα, 1996, σελ. 67. Και, Μπαλζάκ Ονορέ Ντε, 'Ο Ξακουστός Γκωντισάρ...ό.π., σελ. 13. Οι παρομοιώσεις του Μπαλζάκ όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται και οσμίζεται την «προμήθεια», είναι εικονοκλαστικές, τροφοδοτούμενες από την διαδικασία του κυνηγιού των ζώων, κάτι που μας ωθεί στο να πούμε πως ο Μπαλζάκ δομεί μία σχέση 'θύτη' και 'θηράματος.'

⁸ Ας παρατηρήσουμε το πως οικοδομείται το προφίλ του εμπορικού αντιπροσώπου, αντιθετικά και δραστικά: «Αυτός ο πυρσοφόρος είναι ένας αδαής σοφός, πλανημένος κατεργάρης, δύσπιστος ιερέας ο οποίος, εξ αυτού του λόγου, μιλάει καλύτερα για τα μυστήρια και το δόγμα του. Παράξενη φιγούρα! Αυτός ο άνθρωπος τα έχει δει όλα, τα ξέρει όλα, γνωρίζει τους πάντες». Οι δέσμες αντιθέτων προσδιορίζουν 'φορτισμένα' το βαθύτερο και καταστατικό 'είναι' του εμπορικού αντιπροσώπου στον χρόνο. Και «σοφός» αλλά και «αδαής», και «κατεργάρης» (όπως ο Παπαδιαμαντικός κυρ Δημήτρης Μπέρδες) και «δύσπιστος» αλλά και «ιερέας», με την προμετωπίδα να συνενώνει και να υποστασιοποιεί τα αντίθετα ονομάζοντας: 'Εμπορικός αντιπρόσωπος.' Βλέπε σχετικά, Μπαλζάκ Ονορέ Ντε, 'Ξακουστός Γκωντισάρ...ό.π., σελ. 10.

Έτσι, ο εμπορικός αντιπρόσωπος διαθέτει όνομα και περαιτέρω, 'ενσαρκώνεται' στο πρόσωπο του Γκωντισάρ, του γνωστού στους κύκλους των Παρισίων ως 'Ξακουστός Γκωντισάρ',⁹ λόγω της επιτυχιών του και της φήμης που έχει αποκτήσει ως εμπορικός αντιπρόσωπος ασφαλιστικών εταιρειών και διαφόρων εκδόσεων. Ο 'Γκωντισάρ' είναι η επιτομή της αυτοπεποίθησης και της εκπεμπόμενης 'σιγουριάς' που προβάλλονται στη γλώσσα και στις χρήσεις της, για να προχωρήσουμε και σε μία σύνδεση με τα παραπάνω, κλιμακώνοντας διαρκώς τα όρια της δραστηριοποίησης και των επαγγελματικών του κινήσεων: 'Ποια είναι η επόμενη κορυφή;' Όμως, ο Μπαλζάκ δεν τον αφήνει να περιπέσει σε μία κατάσταση 'ύβρης,' αλλά, αντιθέτως, άλλοτε σταδιακά, και άλλοτε περισσότερο έντονα, αναδεικνύει την 'αλαζονεία' που ερείδεται πάνω στο πεδίο της φήμης και της 'αίγλης.' Έτσι, η γλώσσα δεν είναι μόνο 'κόσμος,' αλλά και 'προσόν,' εμπράγματα κατατεθειμένο.¹⁰

Ο αντιπρόσωπος (κοινωνικό υποκείμενο) 'Γκωντισάρ,' ο ξακουστός για τον κύκλο του, ο Παριζιάνος ακόμη, στην αισθητική, περιδιαβαίνει στη Γαλλική επαρχία κλείνοντας εμπορικές και προσοδοφόρες συμφωνίες που και αυξάνουν την φήμη που λειτουργεί ως τμήμα του ρεπερτορίου του, και αναδύουν 'πνεύμα' μίας Παριζιάνικης υπεροχής. Το εύρημα της μετάβασης στην Τουρ για την εύρεση πελατών, συνδρομητών για τις εφημερίδες 'Υδρογείος' και 'Εφημερίδα των Παιδών,' προσφέρει στον Μπαλζάκ την ευκαιρία να εκ-διπλώσει τις ιδέες του, προτάσσοντας, μορφολογικά, τα διαλογικά μέρη που διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο στην 'οικονομία' της αφήγησης.¹¹

Τα διαλογικά μέρη χωρίζονται σε επιμέρους υπο-κατηγορίες, κάτι που συμβάλλει στην πληρέστερη ανάδειξη του χαρακτήρα του 'Ξακουστού Γκωντισάρ.' Σε αυτό το πλαίσιο, έχουμε να κάνουμε με τον αρχικό διάλογο του 'Γκωντισάρ' με την σύντροφο του,¹² την μόνη μέχρι

⁹ Μία ενδιαφέρουσα, λογοτεχνικά και θεωρητικά μελέτη για τις αναπαραστάσεις των επαγγελματιοβιοτεχνών και των εμπόρων στην ελληνική λογοτεχνία «από τον 19^ο στον 21^ο αιώνα», προσφέρει η Κατερίνα Πάπαρη, αξιοποιώντας για την τεκμηρίωση της μελέτης της ένα ευρύ πραγματολογικό υλικό που συμπεριλαμβάνει έργα λογοτεχνών όπως ο Μιλτιάδης Καραγάτσης, ο Ιωάννης Κανδυλάκης, και πιο πρόσφατα ο Νίκος Θέμελης, άλλοτε στενός συνεργάτης του πρώην πρωθυπουργού Κώστα Σημίτη και συγγραφέας της τριλογίας 'Η αναζήτηση-Η ανατροπή-Η αναλαμπή.' Ο Διαμαντής Λέκκας της 'Αναλαμπής,' αναπαρίσταται από τον Νίκο Θέμελη ως έμπορος που αναζητεί την καινοτομία και δη την τεχνολογική καινοτομία, όντας εναρμονισμένος με τις εξελίξεις και τις μεταβολές που συντελούνται εντός του Κεφαλαιοκρατικού Τρόπου Παραγωγής, εν αντιθέσει με τον πατέρα του που παραμένει πιστός σε έναν τρόπο κερδοφορίας που παραπέμπει στην άμεση και την δια-προσωπική επαφή με τους πελάτες, ωσάν 'εμπορικός αντιπρόσωπος.' Βλέπε σχετικά, Πάπαρη Κατερίνα, 'Αναπαραστάσεις των επαγγελματιοβιοτεχνών και εμπόρων στην ελληνική λογοτεχνία από τον 19^ο στον 21^ο αιώνα,' στο: Μπαχάρας Δημήτρης, (επιμ.), 'Πτυχές της ιστορίας της ΓΣΕΒΕΕ. Ταυτότητες, αιτήματα, αναπαραστάσεις στην τέχνη και τον πολιτισμό,' ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, Αθήνα, 2020, σελ. 131-138.

¹⁰ Η γλώσσα ορίζεται ως σχέση που προϋποθέτει μία ελάχιστη έως στοιχειώδη ικανότητα επικοινωνίας εμπορικού αντιπροσώπου και υποψήφιου αγοραστή-πελάτη. Άρα, είναι και 'εργαλείο' επικοινωνίας, δίχως αυτή η επισήμανση να εμπίπτει στην κατηγορία ενός ιδιαίτερου γλωσσικού formalism. Για τον Σλοβένο φιλόσοφο Σλάβοι Ζίζεκ, η γλώσσα είναι ο «πρώτος και σημαντικότερος διαιρέτης». Αναφέρεται στο: Labica Georges, 'Η βία; Ποια βία;' Μετάφραση: Βαλλιάνος Χρήστος-Μπέτζελος Τάσος, Πρόλογος-Επίμετρο: Κουβελάκης Στάθης, Εκδόσεις Εκτός Γραμμής, Αθήνα, 2014, σελ. 186.

¹¹ Ταυτόχρονα, η γλώσσα παραμένει ρέουσα, στρωτή, δίχως ιδιωτισμούς και με όρους που παραπέμπουν στο επάγγελμα και στον κύκλο του εμπορικού αντιπροσώπου.

¹² Η σύντροφος του Τζένη, ανθοπώλης στο επάγγελμα, απευθύνεται στον 'Γκωντισάρ,' στον περιώνυμο 'Γκωντισάρ,' ελεύθερα και ανοιχτά. Σε ένα σημείο, ο διάλογος τους γέρνει προς το παιγνιώδες ύφος, το

εκείνη την στιγμή που αντιλαμβάνεται την 'μεθυστική' ικανότητα του (οι λέξεις ως 'Σειρήνες'), να 'αγορεύει από καθέδρας,' στην οποία και ανακοινώνει την πρόθεση μετάβασης του στην Τουρ.

Εν συνεχεία, τον σχετικά σύντομο διάλογο του με τον ευκατάστατο εισοδηματία Βερνιέ, διάλογος που εμπλουτίζεται με όψεις μίας συνειδησιακής επίγνωσης από πλευράς Βερνιέ¹³ για ό,τι έχει να κάνει με μία Παριζιάνικη 'πανουργία' που φέρει την μορφή του αντιπροσώπου, του 'οικείου' και 'παράταιρου' στα μέρη τους.

Και ο τελευταίος διάλογος, καταλαμβάνει μεγάλο μέρος της αφήγησης και επι-τελείται μεταξύ του 'τρελού' Μαργαρίτη, ιδιοκτήτη έκτασης αμπελιών, με τον 'Ξακουστό Γκωντισάρ,' με τον τελευταίο να μην συνειδητοποιεί ό,τι η συζήτηση του με τον Μαργαρίτη αποτελεί μία 'έξυπνη παγίδα' του Βερνιέ ώστε να αποκαλυφθεί η Παριζιάνικη 'πανουργία' και 'φενάκη.' Αυτό θα το συνειδητοποιήσει αργότερα ο εμπορικός αντιπρόσωπος, δίχως όμως αυτό να συμβεί τραυματικά και επώδυνα, έχοντας, παρ' όλα αυτά, κλονίσει τις βεβαιότητες του.

Η Μπαλζακική λογοθετικότητα, έτσι όπως κατατίθεται στον 'Ξακουστό Γκωντισάρ,' διαρθρώνεται σε τρία επίπεδα: Το πρώτο επίπεδο συνδέεται με ένα οιονεί αξιακό-πολιτισμικό υπόβαθρο, αναδεικνύοντας την θεωρούμενη και εκφραζόμενη ως τέτοια, εγκάρσια απόκλιση μεταξύ των Παριζιάνικων ηθών και του Παριζιάνικου βίου, που πραγματώνει αμά τη μετάβαση του στην επαρχία ο Γκωντισάρ, και του τρόπου ζωής και της κουλτούρας της επαρχίας, ο χρόνος στην οποία αναγνωρίζεται διαφορετικά.¹⁴

Μπαλζακικό 'παίγνιο' με την γλώσσα και τις σημάνσεις της. Η αναφορά του 'Γκωντισάρ' σε «παιδιά στην επαρχία» τρομοκρατεί την Τζένη, ο νους της οποίας πηγαίνει στην σύλληψη παιδιών με άλλη ή με άλλες γυναίκες στην επαρχία. Η απόκριση του 'Γκωντισάρ' δια-κρατεί επακριβώς το 'πνεύμα' του εμπορικού αντιπροσώπου, τα όρια της γλώσσας του (τους): «Στη δουλειά μας, οι εμπορικοί αντιπρόσωποι, όταν καταφέρνουν, ας πούμε, να κάνουν σε μια πόλη δέκα συνδρομές στην Εφημερίδα των Παίδων, λένε:

“Έκανα δέκα παιδιά”’. Βλέπε σχετικά, Μπαλζάκ Ονονόρ Ντε, ' Ξακουστός Γκωντισάρ...ό.π., σελ. 30.

¹³ Εδώ είναι που πραγματοποιείται η σημαίνουσα στροφή: Ο Βερνιέ αποκτά επίγνωση του 'ποιον' και του 'τι θέλει' ο εμπορικός αντιπρόσωπος 'Γκωντισάρ' στα μέρη του. Η αντίδραση του, που είναι η αποστολή του στον Μαργαρίτη ο οποίος και ονομάζεται 'τραπεζίτης,' αναπαρίσταται εντατικά ως αντίδραση και σε ένα δεύτερο επίπεδο ως 'ρίζικη αμφισβήτηση' του εισοδηματία-Τουραινέζου και όχι του 'εμποράκου.'

¹⁴ Σε μία περισσότερο στοχευμένη κοινωνικά-ταξικά, περιγραφή, προβαίνει ο Μπαλζάκ αναφερόμενος στο πρόσωπο του Βερνιέ. Δηλαδή, από τα γενικότερα χαρακτηριστικά των εμπορικών αντιπροσώπων μεταβαίνει στην ειδικότερη κοινωνική διάσταση. Ο Βερνιέ, «βαφέας υφασμάτων παλιά», σύζυγος «πλούσιας κόρης αμπελουργού», κληρονομεί την περιουσία του, αποκτώντας εισοδήματα της τάξεως των επτά με οκτώ χιλιάδων λιρών. Αυτός «ήταν άλλωστε ο πιο επιβλητικός προύχοντας της αστικής τάξης, ο αρχηγός της ζηλότητας, φθονερής μικροϊδιοκτησίας, που αναμασάει και διαδίδει με ευχαρίστηση κακολογίες και συκοφαντίες κατά της αριστοκρατίας, κατεβάζοντας τα πάντα στο δικό της επίπεδο, εχθρική απέναντι σε οτιδήποτε την ξεπερνάει, περιφρονώντας το μάλιστα με τη θαυμαστή ηρεμία της άγνοιας». Ο Βερνιέ, κοινωνικά-ταξικά, ευρίσκεται στις παρυφές της αστικής τάξης, ή αλλιώς, στα ανώτερα στρώματα της παραδοσιακής μικροαστικής τάξης του καιρού του, πολιτικά ευέλικτος, και πολιτισμικά 'νοικοκυραίος (υιοθετούμε αυτόν τον όρο με επιφύλαξη)-συντηρητικός. Η αριστοκρατία της εποχής του Μπαλζάκ (Ιουλιανή Γαλλία), διατηρείται στο βαθμό και στο ύψος του 'τίτλου' και των 'προνομίων,' λαμβάνοντας και μία οιονεί πολιτισμική χροιά σχετική με την προσήλωση της στις 'παλαιές αξίες' και στην 'ευγένεια' την οποία στερείται ο 'επιβλητικός προύχοντας της αστικής τάξης», ο εκπρόσωπος μίας τάξης που διακρατεί και διεκδικεί. Ο εκπρόσωπος της «τάξης» του, σκοπεύει να

Στο μοτίβο της απόκλισης και της κοινωνικής, πολιτισμικής και αξιακής 'διαφοράς' εντός Γαλλίας, στην Παριζιάνικη¹⁵ 'αλαζονεία' που βαπτίζει ως δικό της ό,τι 'αναγνωρίζει,' αποδίδει έμφαση ο Βερνιέ,¹⁶ επιδιώκοντας να 'περιγελάσει' και να 'τιμωρήσει' συμβολικά τον Παριζιάνο εμπορικό αντιπρόσωπο (αρνητική πρόσληψη), που δεν είναι παρά 'εισβολέας' που κομίζει ένα 'άλλο' ήθος και ύφος, αρκούντως περιπαικτικό και 'ανώτερο.' Μέσα σε λίγες γραμμές, ο Μπαλζάκ,¹⁷ αφηγηματικά, συγκροτεί αυτή την μείζονα απόκλιση, φέροντας τον 'Γκωντισάρ' ενώπιον ενός ειδώλου (Μαργαρίτης) που αντανακλά το πως παραγάγει τους όρους του 'ανήκειν' η κοινότητα.

Ο 'Γκωντισάρ' συνιστά έναν 'άλλο βιό-κοσμο,' βιώνοντας την δυσκολία στο να πείσει και αντιμετωπίζοντας αφηγήσεις που σημασιολογικά απεκδύονται τον μανδύα της εμπορικής, ήτοι της Παριζιάνικης οπτικής και ηθικής.

Το δεύτερο επίπεδο που θίγει ο Μπαλζάκ, συνδέεται με την διαλεκτική συνύπαρξη νέων ιδεών και παράδοσης εντός της Γαλλικής κοινωνικής ολότητας, και με το Παρίσι να θεωρείται ως 'παραγωγός' νέων ιδεών. Αυτή η συνύπαρξη που λαμβάνει τα στοιχεία και της αντίθεσης, αναπαράγεται στην επαρχία και στην επίσκεψη του 'Γκωντισάρ' σε αυτήν, στο σημείο όπου ο εμπορικός αντιπρόσωπος κομίζει το περίγραμμα θεωριών άγνωστων και εν πολλοίς 'ακατανόητων' (Σαιν-σιμονισμός) για τον μέσο κάτοικο της επαρχίας. Το Μπαλζακικό λογοτεχνικό 'πράττειν' αποκτά και χαρακτηριστικά ιστορικότητας, θέλοντας, μέσω του 'Γκωντισάρ' και των στοιχείων που τον συνθέτουν, να καταδείξει τις βαθύτερες κοινωνικές διεργασίες που λαμβάνουν χώρα την περίοδο της 'Ιουλιανής Μοναρχίας,' που ξεκινά με την

'τιμωρήσει' τους νεωτερισμούς του «φαύλου Παριζιάνου». Βλέπε σχετικά, Μπαλζάκ Ονορέ Ντε, 'Ξακουστός Γκωντισάρ...ό.π., σελ. 47-48.

¹⁵ Η αναπαραγόμενη ως αξιακή-πολιτισμική έως και κοινωνική απόκλιση, αναδεικνύει την τομή μεταξύ κέντρου-πρωτεύουσας και περιφέρειας ή επί το λαϊκότερον, επαρχίας που είναι και ο όρος που επιλέγει μεταφραστής Αντώνης Καραβασίλης. Ο επαρχιώτης δεν αντικρίζει τον Παριζιάνο ως 'κίνδυνο' για την ζωή, για τα ήθη της επαρχίας τους, επιθυμώντας να ρηγματώσει τον 'βιό-κοσμο' του.

¹⁶ Μέσω της τεχνικής της συνειδησιακής ροής που εισαγάγει ο Μπαλζάκ στη λογοτεχνική του αφήγηση, διαφαίνεται το σκεπτικό και η ταυτότητα του Τουραινέζου Βερνιέ: 'Όμως, στο άκουσμα και μόνο της λέξης εγγυητές, σταμάτησε να παρακολουθεί τη ρητορική του αντιπροσώπου και άρχισε να σκέφτεται πως να του δώσει ένα καλό μάθημα, προκειμένου να από αυτό το είδος των φαύλων Παριζιάνων έναν τόπο, τον οποίο δικαιολογημένα ονομάζουν βάρβαρο οι κερδοσκόποι που δεν μπορούν να τον τιθασεύσουν». Η 'τιμωρία' («καλό μάθημα») του «φαύλου Παριζιάνου» εκείνου που ανήκει στο είδος του 'διαφθορέα,' (ηθική αντίληψη), θα είναι τελετουργικά εμβαπτισμένη, φέροντας τον 'ξακουστό Γκωντισάρ' ενώπιον των 'σκιών' (των Ντερριντιανών 'φαντασμάτων'), της εποχής του και της τάξης του. Η έγκληση του «φαύλου Παριζιάνου» που τίθεται εξ αντικειμένου αντιστικτικά στον 'καλό' και 'τίμιό' επαρχιώτη, φανερώνει μία «διπολική γενικά σύλληψη της κοινωνίας», κατά την διατύπωση του Νίκου Ποταμιάνου, όπου στον και στους 'φαύλους,' αντιπαράσσεται ο 'άνοθευτος Γάλλος' και ο 'άνοθευτος λαός' της επαρχίας, τον οποίο ο Βερνιέ θεωρεί ό,τι εκείνη την στιγμή, εκπροσωπεί.

¹⁷ Για τον Ονορέ ντε Μπαλζάκ, η λεγόμενη μεσαία τάξη είναι η τάξη-«μεσοτοιχία», φανερώνοντας μία χωρο-ταξική θεώρηση της κοινωνικής ολότητας, με την μεσαία τάξη να τοποθετείται στο μέσον της κοινωνικής ολότητας στον μεταξύ αστικής και καθαυτό εργατικής τάξης, χώρο. Για τον Νίκο Πουλαντζά, η μικροαστική τάξη αντίστοιχα, αποτελεί «τάξη-στήριγμα» του κράτους και των πολιτικών του, έχοντας απωλέσει, λόγω θέσης στον κοινωνικό σχηματισμό, την δυνατότητα πολιτικής οργάνωσης. Βλέπε σχετικά, Balzac, 'Άλληλογραφία με τη Zulma Carraud,' 1830. Και, Πουλαντζάς Νίκος, 'Πολιτική εξουσία και κοινωνικές τάξεις,' 2 τόμοι, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα, 1982.

απομάκρυνση από την εξουσία τον Ιούλιο του 1830 του οίκου των Βουρβόνων και την άνοδο σε αυτήν του Λουδοβίκου-Φιλίππου.¹⁸

Ο μήνας (χρονικότητα) εκδήλωσης της εξέγερσης, δίδει το όνομα της σε μία συγκεκριμένη περίοδο της Γαλλικής ιστορίας. Όπως επισημαίνει ο Jacques Julliard, «κατά την διετία 1830-1831 το Παρίσι γνωρίζει μια σχεδόν αδιάκοπη διαδοχή διαδηλώσεων, συλλαλητηρίων, απεργιών, που δείχνουν ότι το εξεγερσιακό κλίμα κάθε άλλο παρά είχε καταλαγιάσει».¹⁹

Αυτό το κοινωνικό-πολιτικό πνεύμα ενυπάρχει στον 'Ξακουστό Γκωντισάρ',²⁰ παράλληλα με τα 'σπέρματα' ιδεών (ο 'ορθολογισμός') και μίας νεωτερικότητας που μορφοποιείται σύνθετα, συν-διαλεγόμενη με τους ρυθμούς, τις στάσεις, τις αντιλήψεις, τις τελετουργίες και τους λόγους της επαρχίας, με άλλα λόγια με την 'παραδοσιοκρατία,' που συνιστά τον έναν πόλο της διαλεκτικής συσχέτισης²¹ για την οποία και έγινε λόγος πιο πάνω. Η νεωτερικότητα συναντά αντιδράσεις, πνεύματα αντιλογίας στο μικρο-επίπεδο της Γαλλικής επαρχίας την μεταναπολεόντεια περίοδο.

Σε συμβολικό επίπεδο, οι εφημερίδες²² τις οποίες και αντιπροσωπεύει ο 'Γκωντισάρ,' αποτελούν 'εργαλείο' καταγραφής των νέων ιδεών, κοινωνικά, πολιτικά, πολιτισμικά, συγκροτούμενες ως κομμάτι της δημόσιας σφαίρας και του αρθρωμένου λόγου, της αστικής θεώρησης του πολίτη. Είναι η περίοδος όπου «μορφολογικά»²³ (υιοθετούμε τον όρο της Μαρίας Κομνηνού), η εφημερίδα φέρει λίγα και μεγάλου μεγέθους φύλλα ('αντηχεία'), αποκτώντας ειδική θεματολογία, όπως δεικνύει η περίπτωση της 'Εφημερίδας των Παίδων.' Και το τρίτο επίπεδο, αξιώνει την άντληση μοτίβων ενός αφηγηματικού 'αντι-ηρωισμού.'

Ο Ονορέ Ντε Μπαλζάκ, διαμορφώνει μία πινακοθήκη ανθρώπινων χαρακτήρων, που λειτουργούν επικουρικά στην όλη αφήγηση και στην ανάδειξη διαφόρων επίδικων και των

¹⁸ Βλέπε σχετικά, Μπαλζάκ Ονορέ Ντε, 'Ξακουστός Γκωντισάρ...ό.π., σελ. 101.

¹⁹ Βλέπε σχετικά, Julliard Jacques, 'Οι Αριστερές της Γαλλίας. Ιστορία, Πολιτική και Φαντασιακό 1762-2012,' Μετάφραση: Σαμαρά Χριστιάννα, Επιστημονική Επιμέλεια: Αντωνίου Δημήτρης, Γλωσσική Επιμέλεια: Μαραγκάκη Άννα, Εκδόσεις Πόλις, Αθήνα, 2015, σελ. 243, όπου και μία κατατοπιστική ανάλυση των επιμέρους στοιχείων της Ιουλιανής Μοναρχίας.

²⁰ Η Κατερίνα Πάπαρη τονίζει πως η «ιστορική μελέτη του λογοτεχνικού έργου θεμελιώνεται στην αλληλεπίδραση του με το ιδεολογικό, κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο παράγεται, και με τις εκάστοτε ιστορικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές εξελίξεις». Βλέπε σχετικά, Πάπαρη Κατερίνα, 'Αναπαραστάσεις των επαγγελματοβιοτεχνών και εμπόρων στην ελληνική λογοτεχνία από τον 19^ο στον 21^ο αιώνα...ό.π., σελ. 131. Και, Newton K.M., 'Η λογοτεχνική θεωρία του 20^{ου} αιώνα,' Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο Κρήτης, 2014.

²¹ Ο Μπαλζάκ επιθυμεί αυτή η διαλεκτική συσχέτιση να αποκτήσει δημοσιότητα. Την δημοσιότητα που «αναδεικνύεται ως ένας τόπος ιστορικής δυναμικής, το ουσιώδες χαρακτηριστικό του οποίου πληροί τον παροντικό χρόνο», κατά τα λεγόμενα του Θανάση Γκιούρα. Βλέπε σχετικά, Γκιούρας Θανάσης, 'Ελευθερία και ιστορία. Με βασική αναφορά τις θέσεις για την έννοια της ιστορίας του Walter Benjamin,' Εκδόσεις ΚΨΜ, Αθήνα, 2012, σελ. 53.

²² Για μία ιστορική επισκόπηση του εν Ελλάδι έντυπου τύπου και των μεταβολών που έχουν επέλθει, βλέπε σχετικά, Κομνηνού Μαρία, 'Από την αγορά στο θέαμα. Μελέτη για τη συγκρότηση της δημόσιας σφαίρας και του κινηματογράφου στη σύγχρονη Ελλάδα, 1950-2000,' Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, χ.χ.

²³ Βλέπε σχετικά, 'Από την αγορά στο θέαμα. Μελέτη για τη συγκρότηση της δημόσιας σφαίρας και του κινηματογράφου στη σύγχρονη Ελλάδα, 1950-2000...ό.π., σελ. 81.

κινήτρων δράσης του 'Γκωντισάρ,' με τους επαρχιώτες του να λειτουργούν ως καθημερινοί άνθρωποι, με προσδοκίες και αντιφάσεις, με αισθήματα 'κρυφής απέχθειας' για την αναπαριστάμενη ως Παριζιάνικη 'αδιαφορία' σπεύδουν να αντιμετωπίσουν τον 'Γκωντισάρ': Ο λόγος πλέον περνά στους ίδιους, εκεί όπου η αφήγηση (ο διάλογος) μετασχηματίζει τον 'προοδευτισμό' σε 'ψευδολογία.'

Οι εκτός εποχής, ανα-διαμορφώνουν τα σημαινόμενα της. Και ποιος περισσότερο κατάλληλος από τον Μαργαρίτη, τον 'τρελό' που κινείται στο μεταίχμιο μεταξύ του εκτός εποχής αλλά και εντοπισμού των προταγμάτων της,²⁴ φέροντας ως άξονα την 'αφέλεια' έως αθωότητα που σε πραγματικό χρόνο καθίσταται εκδήλωση των χαρακτηριστικών μίας εποχής: Πως την υποδεχόμαστε; Και το ερώτημα σχετικά με το τι αποκόμισε ο 'Γκωντισάρ'²⁵ από την αποτυχημένη παρουσία του στην Τουραίνη παραμένει ανοιχτό. Παραπέμποντας στην Riika Kuusisto, θα τονίσουμε πως το διήγημα δύναται να περιληφθεί στην κατηγορία της «κυνικής σάτιρας».²⁶

Η κατακλείδα του διηγήματος εγγράφει μία ενδιαφέρουσα συσχέτιση που μεταβάλλεται σε συνήχηση. Ο «καταραμένος Γκωντισάρ» της αρχής, της επιστολής Μπαλζάκ στην Εβελίνα Χάσκα, 'επικοινωνεί' με την μη λόγια έκφραση «καταραμένος βαφέας», με τον 'Γκωντισάρ' να ανα-καλεί στην μνήμη του, περνώντας από την περιοχή με το τραίνο, το Βουβραί της Τουραίνης, τα πρόσωπα του τόπου, και την παρ' ολίγον μονομαχία του με τον Βερνιέ. Μεταγενέστερα και ενώπιον του συν-ταξιδιώτη του, ο 'Ξακουστός' και τρωθείς 'Γκωντισάρ' βαπτίζει εκ νέου τον τόπο και τον εκπρόσωπο του χασματικά: Και έτσι αυτός δεν είναι παρά «καταραμένος».²⁷ Ως προσωπική ιστορία και 'φάντασμα.' Ο Μπαλζάκ υπογράφει ένα λογοτεχνικό έργο που ανήκει στην εποχή του και αρδεύεται από αυτήν. Εποχή Γαλλική και Ευρωπαϊκή.

Οι επαγγελματικές επιτυχίες είναι αυτές που μεγαλώνουν τον 'μύθο' του 'Ξακουστού Γκωντισάρ,' η μετάβαση του οποίου στην Τουραίνη σημασιοδοτεί την συνάντησή του με αυτόν τον 'μύθο' και όχι με όρους που ο ίδιος έχει θέσει. Ο Μπαλζακικός λόγος 'διεισδύει' σε μία επαρχία αγροτών, κληρονόμων και εισοδηματιών, που προβάλλουν τον 'κίνδυνο' που

²⁴ Δεν είναι τυχαίο το ότι ο 'τρελός' Μαργαρίτης, αυτή η εν-σώματη αντίφαση και όχι κατάλοιπο, δηλώνει αναγνώστης εφημερίδων, με την σύζυγο του, που είναι και αυτή που τον προσέχει να του έχει επιδώσει μία παλαιά χρονολογικά, εφημερίδα. Φαινομενικά, ο χρόνος έχει 'παύσει' στην εφημερίδα που κρατά στα χέρια του ο Μαργαρίτης, όμως, με έναν ιδιαίτερο τρόπο, συνεχίζει να κινείται, να εξελίσσεται, με τους Μαργαρίτη και 'Γκωντισάρ' να βρίσκουν κοινό σημείο επαφής.

²⁵ Το τέλος του διηγήματος έχει ως όρο-κλειδί τον συμβιβασμό, αφού έχει προηγηθεί το κάλεσμα του 'Γκωντισάρ' προς τον Βερνιέ σε μονομαχία, που για τον ίδιο, είναι ο κατάλληλος τρόπος για να 'ξεπλυθεί η ντροπή,' να διαγραφεί η 'προσβολή.' Ο 'Γκωντισάρ' ζητεί την μονομαχία μόλις μαθαίνει ότι ξεγελάστηκε, κάνοντας πίσω χάρη σε ένα τέχνασμα του ιδιοκτήτη του πανδοχείου όπου διέμενε ο οποίος του μίλησε για την 'ανδρεία' και την 'δύναμη' του Βερνιέ. Η μονομαχία προσλαμβάνεται ως ένας 'ανδρικός' και όχι 'ανδροπρεπής' τρόπος επίλυσης διαφορών, αποτελώντας μοτίβο 'ανδρείας' και 'περηφάνειας.' Ως στοιχείο του συμβιβασμού μεταξύ ουσιαστικά των δύο 'βιό-κοσμων,' ο 'Γκωντισάρ' ακυρώνει την αγορά των δύο βαρελιών κρασί του Μαργαρίτη, ενώ ο Βερνιέ καθίσταται συνδρομητής της 'Εφημερίδας των Παίδων.'

²⁶ Βλέπε σχετικά, Kuusisto Riika, 'International relations narratives: Plotting world politics,' London, Routledge, 2019.

²⁷ Βλέπε σχετικά, Μπαλζάκ Ονορέ Ντε, 'Ξακουστός Γκωντισάρ...ό.π., σελ. 97.

ελλοχεύει στο 'τώρα.' Για τον Μπαλζάκ, η ιστορία εξελίσσεται, και ας το συγκρατήσουμε αυτό, σε διάφορα μέτωπα, με την ίδια να προβάλλει ως ιδιαίτερο πεδίο διαμόρφωσης υβριδικών μείξεων.